

Ý kiến về một ý kiến

Đọc bài “Hệ thống đọc, hệ thống ngang” của tác giả Tôn Thất Thiện trong Thế Kỷ 21 số 182, tôi rất khoái chí, tôi thấy mình tâm đắc hoàn toàn các ý tưởng của ông. Thế nhưng khi đọc bức thư của ông Nguyễn Gia Tiến trong mục Bạn Đọc Viết, Thế Kỷ 21 số 183 thì tôi thấy ý của ông cũng rất hay, dù nội dung không đồng ý với bài của ông Tôn Thất Thiện!

Và tôi giạt mình về sự ba phải của mình: nghe ông A nói cũng gật, nghe ông B cãi lại cũng cho là hay. Vậy chắc hẳn chính tôi đang có vấn đề. Bèn xem lại cả

hai bài.

- Mục đích bài “Hệ thống đọc, hệ thống ngang” là nêu nguyên nhân sự trì trệ của Việt Nam với ý hướng tìm một giải pháp thoát khỏi trì trệ: thay vì quốc gia chỉ có một hệ thống đọc như thời phong kiến và thời cộng sản hiện nay, thì nên có một hệ thống hiện đại hóa, đọc lẫn ngang. Tôi cho đây là một cái nhìn rất chiến lược của một thức giả, hầu tìm một phương thuốc cho căn bệnh trầm kha hàng trăm năm của Việt Nam.

- Bức thư của ông Nguyễn Gia Tiến không bàn về giải pháp được tác giả bài trên đề nghị, mà bàn về một vấn đề khác: bên vực những phẩm chất của đạo nho, và chú ý phân biệt hệ thống đọc của đạo nho khác với hệ thống đọc của cộng sản. Ông cho rằng nội dung Khổng giáo rất tốt “chưa cần phải vứt bỏ đi ngay.”

Tôi đồng ý với ông Nguyễn Gia Tiến về một số phẩm chất tốt đẹp mà Khổng giáo đã để lại trong con người Việt Nam (cũng như người Tàu, người Nhật) hiện nay. Nhưng đó là những cái tốt đẹp trong các nguyên tắc về phương diện tu thân và tề gia. Chữ trị quốc và bình thiên hạ thì e đã lỗi thời lắm, thời dân chủ ngày nay mà còn “quân quân, thần thần” thì ai mà chịu cho nổi! Và cũng đừng đưa câu “Dân vi quý, xã tắc thứ chi, quân vi khinh” ra để mà nói rằng “ta” đã có ý niệm dân chủ từ khuya rồi. Thực sự ý niệm rất dân chủ này của Mạnh Tử chưa bao giờ được biến thành một cơ chế áp dụng vào cơ cấu chính trị phong kiến của Tàu hay Việt. Nhiều lắm nó chỉ là một châm ngôn đạo đức cho các vị minh quân mà thôi. Mà châm ngôn đạo đức thì cũng rất mơ hồ, người dân mà dám rục rịch phạm tội khi quân (dù là minh quân) thì phải bị chém đầu tức

khắc!

Nhưng phẩm chất tốt đẹp (ngày nay hẳn nhiên chỉ một cách tương đối thôi) về phương diện tu thân tề gia là một chuyện, hệ thống chính trị Khổng giáo là chuyện khác hẳn. Điều đáng thảo luận về bài viết của ông Tôn Thất Thiện là: có nên giữ cái *hệ thống đọc* chính trị Khổng giáo cũng như cộng sản hay không? Cái hệ thống đọc đó có mang lại nguy cơ làm cho đất nước trì trệ hay không? Còn *hệ thống ngang-đọc* mà tác giả TT Thiện đề nghị có giá trị hay là đáng vứt đi?

Riêng tôi, dù không chủ trương “vứt bỏ” hết một số điều tốt đẹp của quá khứ nho giáo, về phương diện chính trị quốc gia tôi thấy dứt khoát phải chặt bỏ cái *hệ thống đọc* rất lỗi thời để thay vào đó là sự tiến bộ hàng ngang, cả xã hội được tự do, đời sống công dân phát triển, tinh thần tự do dân chủ sẽ giúp cho nước mạnh, dân hạnh phúc.

Tô Minh Cơ (New York)